

Nové výzvy sociální demokracie

Jak chápat její roli a možný přínos

JUDr. Jana Turoňová

Ať jsme si toho všimli, nebo nevšimli, ať se nám to líbí, nebo nelíbí, svět kolem nás se mění a dostal se do bodu, který je přelomový. Rádi bychom našli své jistoty a uchýlili se k tradičním schémátům nám známého společenského uspořádání, jehož hlavní průvodní znak, totiž konzum a blahobyť, v nás mylně vyvolával dojem jakéhosi „konce dějin“. Není však žádný konec, ničeho definitivního jsme nedosáhli. Uzavírají se pouze cykly, které udržují v chodu koloběh života. A ten je často neúprosný.

Levicové sociálně demokratické strany měly v minulosti své opodstatnění, když vyvažovaly prudký nárůst nerovnosti v nově vznikajícím světě kapitalistického ekonomického zřízení. Postavily se na stranu těch zranitelnějších a potřebnějších, zejména tehdejších dělníků v továrnách. Aby mohl bujet kapitál a rozvíjet se tržní ekonomika, bylo třeba nekompromisně potlačit vše, co by tento pokrok brzdilo. Touha po koncentraci zisku byla tak silná, že v danou chvíli dokázala potlačit lidskost i lidství jako nejvyšší hodnotu. Bylo to však společenské vychýlení, které muselo být napraveno.

Sociální demokracie nemá nic společného s omezením osobního vlastnictví, s omezením podnikání či jiné formy tvůrčí svobody, jak se někdy mylně předkládá. Levicové strany kladou důraz na roli státu. Národní stát je pro ně zárukou stability a ochrany všech vrstev obyvatelstva. Národní stát musí být v jejich pojetí silný a bohatý, aby byl schopný „postarat se“.

V současné době je právě tato jeho úloha opět zásadní. Ať jsme si toho všimli, nebo nevšimli, ať se nám to líbí, nebo nelíbí, zájmy jedince ustupují v dnešním světě do pozadí. Do popředí, byť to často není tak zřejmé, se dostávají zájmy nadnárodních korporací. A v jejich režii dochází k zásadním celospolečenským proměnám, na které může nejlépe reagovat právě sociální demokracie. Protože právě ona prosazuje silnou roli státu. Jedinec nezmůže nic. Víc silných jedinců by mohlo, ale právě proto je v posledních letech oslabována střední třída, a to jak v soukromé, tak v zaměstnanecké sféře. Lidé jsou stále víc vysáváni a oslabováni. Nadnárodní korporace dnes zahajují další fázi ekonomického vývoje a bohužel se jedná o proces absolutní koncentrace zdrojů a moci do jejich rukou. Máme-li odvahu pojmenovat to otevřeně, nezbyvá nám nic jiného než konstatovat, že

dochází k totalitarizaci státního zřízení a novodobé feudalizaci zřízení ekonomického. Pro obojí bude jistě nalezen vhodnější modernější název, který nás občany ujistí, že se nic takového neodehrává. Ale obsah je zřejmý. Cenzura a zdražování v souvislosti s válkou na Ukrajině, poslušnost v souvislosti s covidem, celkové permanentní zadlužování. To vše bez účinné pomoci a zásahu státu.

Jediný, kdo se dnes může postavit nadnárodním korporacím a jejich zájmům, je silný stát. A silný stát, to jsou silní lidé, kteří v něm žijí a pracují. Proto je nutné je podpořit. Jestli tohle někdo chápe, je to právě sociální demokracie, která musí začít opětovně plnit svoji nezastupitelnou historickou úlohu. Je nutné, aby jasně a srozumitelně sdělila, že podpoří a ochrání střední třídu jako základní stavební pilíř silné a prosperující ekonomiky, že zamezí nesmyslnému zdražování energií, že zajistí dodávky zemního plynu a nebude hazardovat s přechodem na obnovitelné zdroje, dokud na něj nebudeme skutečně připraveni, že nebude podporovat nenávist a nesnášenlivost mezi evropskými národy, že nedopustí, aby odlišné názory občanů podléhaly cenzuře nebo byly považovány za dezinformace. Že svoboda bude i nadále součástí našeho života a solidarita s potřebnými opět neoddělitelnou součástí vládní politiky.